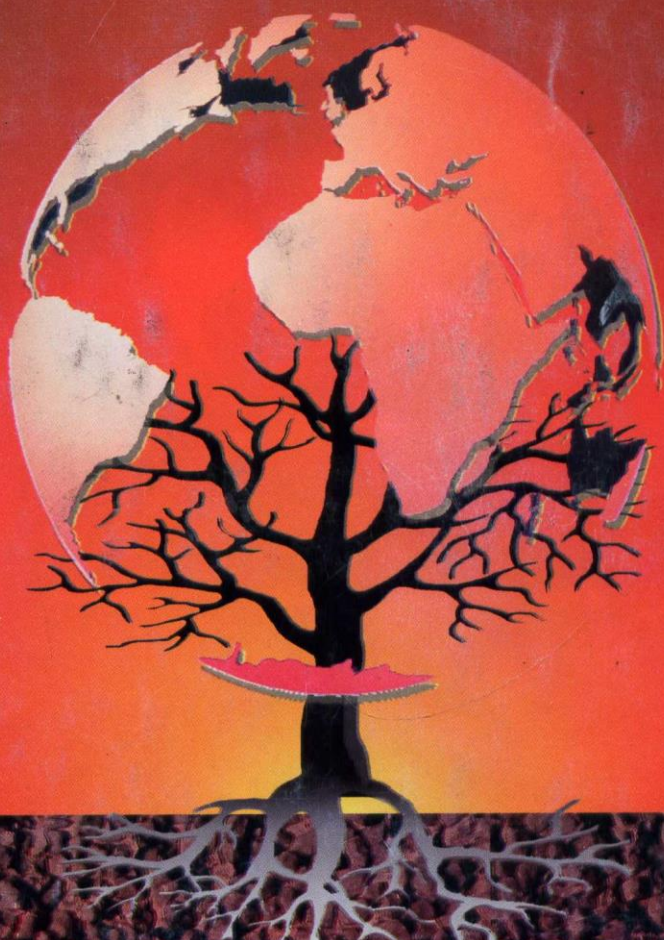

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І БЕЗПЕКА РОЗВИТКУ

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту світової
економіки і міжнародних відносин НАН України та Вченою радою
Київського національного економічного університету
Протокол № 7 від 01.03.2001

Авторський колектив

О. Г. Білорус, д-р екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України — передмова наукового редактора; розд. 1.1.—1.5., 2.1.—2.4., 3.1.—3.7., 4.2., 4.5., 4.7., 4.10., 6.1., 7.1.—7.5., 9.1.—9.6., 12.1., 13.1., 14.1., 16.1.—16.3., 17.1., 18.1., 19.1., 19.2.; післямова, резюме; **М. О. Гончаренко**, д-р іст. наук — розд. 4.10., 5.1., 5.6.; **В. А. Зленко**, д-р іст. наук — розділи 14.1, 14.2.; **О. В. Зернецька**, д-р політ. наук — розд. 17.1.—17.5.; **А. І. Кудряченко**, д-р іст. наук — розд. 18.1.—18.3.; **Д. Г. Лук'яненко**, д-р екон. наук, проф. — розд. 1.1.—1.4.; 2.1.—2.4.; 3.1.—3.7., 7.1.—7.5., 17.1.—17.5.; **Ю. М. Мацейко**, д-р іст. наук — розд. 5.1.—5.6. 6.3.; **В. Є. Новицький**, д-р екон. наук — розд. 10.1.—10.3.; **Ю. М. Пахомов**, д-р екон. наук, проф., акад. НАН України — розд. 11.1.—11.5., 12.1., 12.2.; **М. А. Павловський**, д-р техн. і екон. наук — розд. 19.1., 19.2.; **О. В. Плотников**, д-р екон. наук — розд. 10.1.—10.3.; **В. Р. Сіденко**, д-р екон. наук — розд. 12.1., 12.2.; **С. В. Сіденко**, д-р соціол. наук — розд. 13.1., 13.2.; **О. С. Бодрук**, канд. політ. наук — розд. 6.1.—6.5.; **І. І. Вітер**, канд. екон. наук — розд. 7.1.—7.5., **В. О. Врадій**, канд. іст. наук — розд. 18.1.—18.3.; **Е. М. Лісіцин**, канд. воен. наук — розд. 5.6., 6.4.; **Н. П. Маслово-Лисичкіна**, канд. іст. наук — розд. 14.1., 18.1.—18.3.; **Т. Ю. Перга**, канд. іст. наук — розд. 15.1.—15.5.; **О. К. Скаленко**, канд. техн. наук — розд. 9.1.—9.6., 16.1.—16.3.; **С. В. Толстов**, канд. іст. наук — розд. 4.1.—4.10.; **І. Ю. Гузенко**, магістр менеджменту — розд. 7.5.; **В. Т. Шлимко**, магістр менеджменту — розд. 8.1., 8.2., 8.3.

Ця нова колективна монографія науковців Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Київського національного економічного університету, Міжнародного інституту глобалістики та інших наукових установ України є логічним продовженням досліджень уперше започаткованого в Україні в 1995 році наукового напрямку політичної, економічної і соціальної глобалістики. Перша фундаментальна колективна монографія «Глобальні трансформації і стратегії розвитку», опублікована в 1998 році, знайшла широкий відгук у наукових колах. Російськомовна редакція книги — «Глобальные трансформации и стратегии развития» видана в 2000 році в Києві. В 2001 році вийде у світ англomовна редакція цієї монографії «Globalization and Security of Development».

785327

Слово від Президента Національної академії наук, академіка НАН України Б. Є. Патона	6
Передмова наукового редактора	8
<i>Розділ 1. Сучасні концепції та парадигми глобалістики і глобалізації політичного, економічного та соціального розвитку</i>	<i>12</i>
1.1. Еволюція концепцій і сучасна теорія глобалістики	12
1.2. Теоретичні та методологічні проблеми сучасної глобаліс- тики	18
1.3. Глобальне управління і глобальний менеджмент	34
1.4. Тенденції глобалізму і альтернатива локалізму в сучасній сві- товій економіці та в процесах розвитку	40
1.5. Світовий розвиток і проблеми нової глобальної людини	46
<i>Розділ 2. Глобальний світ XXI століття і нові проблеми та імперативи його безпечного розвитку</i>	<i>54</i>
2.1. Нові тенденції розвитку і криза глобальної капіталістичної системи	54
2.2. Проблеми соціалізації людини глобального світу і нова якість життя	61
2.3. Проблеми гуманізації і соціалізації глобального розвитку	66
2.4. Глобальна перспектива і стратегії людського розвитку	72
<i>Розділ 3. Глобальні трансформації і безпека розвитку політичних, економічних і соціальних систем</i>	<i>79</i>
3.1. Характер і сутність сучасних глобальних трансформацій	79
3.2. Глобальні і регіональні зміни міжнародних відносин	83
3.3. Сучасні концепції міжнародної безпеки	86
3.4. Глобальні трансформації і міжнародна економічна безпека	91
3.5. Інтеграція економічних і екологічних концепцій у стратегії глобального розвитку.	96
3.6. Глобальні трансформації і еволюція концепцій державності нації-держави	99
3.7. Етноконфесійні процеси і їх вплив на глобальний соціально- політичний розвиток	102
<i>Розділ 4. Глобалізація і геополітичні зміни сучасного середовища між- народної безпеки</i>	<i>103</i>
4.1. Сучасні геополітичні концепції і доктрини безпеки	103
4.2. Місце і роль міжнародних організацій у системі глобальної та європейської безпеки.	111

4.3. Посилення ролі Західноєвропейського Союзу в системі регіональної безпеки	118
4.4. Міжнародна безпека через співробітництво. Нова стратегія Організації по безпеці і співробітництву в Європі (ОБСЄ)	129
4.5. Нова глобальна роль і політизація діяльності НАТО	134
4.6. НАТО, Росія і Україна: нові виклики та імперативи	145
4.7. Проблеми глобальної інтеграції систем міжнародної безпеки	150
4.8. Довгострокова стратегія України у відносинах з Росією	177
4.9. Зростаюча роль регіональних систем безпеки	182
4.10. Нейтралітет і позаблоковість в епоху глобалізації: Європейський досвід та альтернативи для України.	195
Розділ 5. Еволюція міжнародних відносин в умовах постбіполярності і співвідношення глобальних і національних факторів	205
5.1. Фактори спрямування глобальних трансформаційних процесів	206
5.2. Інституції та структурні рівні в міжнародних відносинах	211
5.3. Нова концепція сучасного атлантизму — доктрина «розширення» і експансії	217
5.4. Стратегічні і політичні зрушення в системі європейської безпеки.	222
5.5. Новітні тенденції зовнішньополітичного процесу в Україні	230
5.6. Основні детермінанти довгострокового зовнішньополітичного курсу України	235
Розділ 6. Глобальний характер і стратегічні проблеми міжнародної безпеки України	243
6.1. Геополітичний статус України та пріоритети її зовнішньої політики	243
6.2. Геополітична стратегія України після 2000 року	260
6.3. Глобалізація процесів роззброєння і міжнародна безпека	268
6.4. Відносини безпеки України з її сусідами: ключові фактори, стан, перспективи	287
6.5. Євроатлантичне співробітництво та Україна в системі глобальної безпеки	299
Розділ 7. Глобальні економічні трансформації і міжнародна економічна безпека	313
7.1. Глобальні економічні трансформації і оцінка міжнародних стратегій трансформації та розвитку	313
7.2. Глобальні трансформації і стратегії міжнародної економічної інтеграції.	331
7.3. Проблеми глобальних системних трансформацій і міжнародної економічної безпеки	348
7.4. Інтеграція України в систему міжнародних економічних організацій як фактор безпеки розвитку	362
7.5. Глобалізація науково-технічного розвитку та проблеми міжнародної технологічної безпеки України	404
Розділ 8. Проблеми економічної безпеки України та стратегія її забезпечення.	415
8.1. Проблеми та стан забезпечення економічної безпеки України	415
8.2. Зовнішньоекономічна безпека України та шляхи її забезпечення	424
8.3. Стратегія забезпечення економічної безпеки України	432

Розділ 9. Глобальний розвиток і антикризовий потенціал перехідної економіки	439
9.1. Реалії та проблеми сучасного економічного розвитку	439
9.2. Економічна функція глобального інформаційного ресурсу	443
9.3. Фундаментальні механізми інтегрованого економічного процесу	444
9.4. Трансформаційні макро- і мікропроцеси економічної структури.	445
9.5. Глобальна інформаційна основа соціально-економічного циклу	449
9.6. Інформаційно-економічні виміри цивілізаційного процесу	450
Розділ 10. Глобальна фінансова криза як фактор змін світового руху фінансових ресурсів	454
10.1. Посткризові тенденції світових фінансових ринків: пошук макроекономічної стабільності в борговому контексті.	454
10.2. Втеча капіталу у взаємозв'язку з кризовими явищами і глобальний рух капіталів.	464
10.3. Використання зовнішніх фінансових ресурсів у процесі світового економічного розвитку.	471
Розділ 11. Глобальні регулятори конкурентності економічних систем	480
11.1. Конкурентна регуляція в системі сучасних економічних стратегій	480
11.2. Економічна відкритість в умовах світогосподарської дисгармонії.	492
11.3. Дієздатна держава як головний фактор забезпечення економічного успіху	501
11.4. Фактор глобального науково-технічного прогресу і впровадження новітніх технологій.	509
11.5. Глобальні відносини наднаціонального рівня як фактор світового економічного процесу.	513
Розділ 12. Регулятивні механізми глобальної економіки.	521
12.1. Формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин	521
12.2. Міжнародна регулююча система СОТ та її роль в розвитку глобальної економіки.	532
Розділ 13. Глобальні трансформації та соціальні аспекти розвитку	540
13.1. Соціалізація глобального капіталізму та соціальні проблеми безпечного розвитку.	540
13.2. Трансформаційні соціальні процеси та глобальна соціальна безпека	551
Розділ 14. Механізми соціального регулювання в умовах глобалізації економіки	567
14.1. Глобалізація та її соціальні наслідки	567
14.2. Нова роль міжнародного соціального співробітництва	571

Розділ 15. Проблеми формування системи глобальної екологічної безпеки	584
15.1. Глобалізація системи міжнародної екологічної безпеки як імператив стабільного розвитку	584
15.2. Вплив глобальних трансформацій на розвиток системи міжнародної екологічної безпеки	593
15.3. Глобалізація та регіоналізація механізмів міжнародної екологічної безпеки	597
15.4. Глобальна екологічна інтеграція і кооперування	599
15.5. Україна в системі глобальної екологічної безпеки	603
Розділ 16. Системно-інформаційний вимір глобальних економічних процесів	608
16.1. Феномен інформатизації світового розвитку	608
16.2. Глобалізація і система стратегічних факторів ефективно-зовнішньоекономічної діяльності	621
16.3. Інформаційна теорія глобального ринкового саморегулювання	641
Розділ 17. Глобалізація інформаційних процесів і питання інформаційної безпеки	655
17.1. Міжнародні інформаційні процеси та масово-комунікаційні системи в контексті глобалізації	655
17.2. Сутність і еволюція міжнародних інформаційних потоків	659
17.3. Моделі і парадигми глобальних потоків новинної інформації	663
17.4. Роль міжнародних агентств новин у глобальних інформаційних процесах	666
17.5. Проблеми інформаційної безпеки в масово-комунікаційній сфері	675
Розділ 18. Сучасне й майбутнє місце і роль України в глобальному політичному та економічному просторі	685
18.1. Критерії оцінки сучасного світового політичного та економічного порядку	685
18.2. Економізація соціокультурних процесів як фактор національної безпеки	693
18.3. Соціальний вимір економічної стратегії	697
Розділ 19. Стратегічний вибір України на початку третього тисячоліття: захист національних інтересів, безпека розвитку і конкурентоспроможність	708
19.1. Світ і Україна у XXI столітті: взаємозв'язок і співвідношення глобального та національного розвитку	708
19.2. Національний прорив України — в принципово новій економічній стратегії.	716
Післямова	722
Резюме	726
Summary	728